

SEFER BEREISHIS: A STUDY OF TEXT, TRADITION & THEOLOGY

CURSES AND BLESSINGS

(א) בראשית רבה (לו:ז)

ויקח שם ויפת את השמלה, א"ר יוחנן שם התחיל במצוה תחלה ובא יפת ונשמע לו, לפיכך זכה שם לטלית, ויפת לפיוולא

העמק דבר (בראשית ט:כג)

כבר פרש"י ... אבל לא התבאר סיבת ההתאמצות היתירה ... לא משום שהרגשו של שם היה חזק יותר, אלא משום דשם הרגשו משום מצוה. והכלל במצ' שטוב לעסוק בעצמו מבשלוחו. משא"כ יפת שהרגשו היה מצד שכל אנושי, שלא יהי' האב מוטל בבזיון ע"כ אין שום שכל אנושי נותן לעשות בעצמו, ומה לנו אם ע"י עצמו או ע"י אחר. והיינו דכת' "ויקח שם" מתחלה נסה שם בעצמו ליקח אולי יכול לכסות, וכאשר ראה שלא יהא נעשה יפה הצטרף יפת ג"כ:

(ב) העמק דבר (בראשית ט:כג)

מיינו. לא רק "משנתו" הקיץ אלא גן "מיינו" – והיה דעתו שפוי לגמרי, ע"כ חלה עליו רוה"ק כאשר היה מוכשר. ע"כ וידע וגו':

Rav Shimshon Rafael Hirsch (Bereishis 9:25-27)

That which is said in these verses contains perhaps the deepest and farthest reaching prophesy which ever a human eye has been allowed to see of the future, and which God has allowed to be spoken by human lips. The whole history of mankind, the beginning and the end and the middle, lies in these three verses.

בראשית רבה (לו:ז)

"ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו, חס חטא וכנען נתקלל, אתמהא, רבי יהודה ורבי נחמיה, רי"א לפי שכתוב ויברך אלהים את נח ואת בניו, ואין קללה הוה במקום ברכה, לפיכך ויאמר ארור כנען, רבי נחמיה אמר כנען ראה והגיד להם, לפיכך תולין את הקללה במקולל

רד"ק (בראשית ט:כה)

ויאמר ארור כנען, קלל כנען ע"י נבואה כי נתקיימה בו קללתו, והאבות היו נוהרים מלהתחתן בכנען מפני שהיה מקולל

רס"ג (בראשית ט:כה)

עבד עבדים, עבד משועבד

רלב"ג (בראשית ט:כה)

עבד עבדים, רוצה לומר עבדות חזק ונפלא, כמו הענין ב"קדש קדשים" שהרצון בו שהוא במדרגה גבוהה מהקדושה

ספורנו (בראשית ט:כה)

עבד עבדים, כי היותו עבד לאחיו היה ראוי לו בטבע כיון שהיה קטן במעלה ובזוי מכולם

רד"ק (בראשית ט:כה)

עבד עבדים, כי גם אחיו היו עבדים והוא יהיה עבד להם, כל שכן לשם ויפת

העמק דבר (בראשית ט:כה)

עבד עבדים, באמת גם מזרע שם ויפת נמכרו כמה לעבדים או נשבו במלחמה וכדומה, וכן להיפך לא כל בני כנען המה עבדים, והרי כמה אומות גדולות יצאו ממנו? אלא הקללה היה אשר מי שיגיע לזה להיות עבד יהיה מסוגל לזה, כאשר הוא מזרע עבדים מלידה ומבטן ומהריון, משא"כ משם ויפת אין זרעו מסוגל לזה וגם בהיותו עבד רוחו הפנימית שואף להיות חפשי וממילא אין נוח להשתמש וע"י השתדלות נעשה חפשי, ע"כ נקרא כל עבד כעובד כוכבים "עבד כנעני" באשר הוא מובחר שבעבדים אע"פ שאינו מזרע כנען

(ג) רד"ק (בראשית ט:כו)

ויאמר ברוך ה' אלוקי שם, אמר זה בדרך נבואה, וזכר ל"שם המיוחד" עם שם כי ראה בזרע שם יהיה עם מיוחד עובדים ה' מיוחד ויקרא אלוקים להם, כמו שאמר "אלקי אברהם, יצחק, ויעקב"

Rav Shimshon Rafael Hirsch (Bereishis 9:26)

אלוקי שם is meant here in the same sense as everywhere in the Torah we find the expression אלוקי אברהם. This never means the supposedly particular God of Abraham - as people like to think the Jewish conception of God is of one that is peculiar to them - but this designation is common because, (a) God is specially revealed in the history and guidance of Abraham, Isaac, and Jacob, and Israel, and (b) because they recognized Him and proclaimed Him.

(ד) גמ' יומא (ט:י.)

כי אתא לקמיה דרבי יוחנן אמר ליה: לאו היינו טעמא, אי נמי סליקו כולהו בימי עזרא לא הוה שריא שכינה במקדש שני, דכתיב +בראשית ט+ יפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם. אף על גב דיפת אלהים ליפת - אין השכינה שורה אלא באהלי שם

גמ' מגילה (ט:)

רבן שמעון בן גמליאל אומר אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יונית. אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן: הלכה כרבן שמעון בן גמליאל. ואמר רבי יוחנן: מאי טעמא דרבן שמעון בן גמליאל - אמר קרא +בראשית ט'+ יפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם - דבריו של יפת יהיו באהלי שם. -